Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV — Reus Dijous 28 de Septembre de 1899 — Núm. 3.375

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 1
n provincias trimestre. . . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . . . » 7
Anúncis, á preus convencionals.

Farmacia Serra

Oberta tota la nit

12 ANYS de continuadas curacions y d' una aceptació general, son las millors probas pera demostrar que 'l

XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sía tota classe de..... TOS

La que paga més contribució de la provincia.

AGRICULTORS ALERTA

Visiteu lo magatzém de guanos de

A RIUDOMS

Massó y Ferrando

Guano classe superior —Id. de peix —Cascos d' arengada pera adops de las hortalissas.

Magatzém á Riudoms

y á Reus Vilá, núm. 3.

ELECTRA REUSENSE

Suministre de forsa ab ELECTRO-MOTOR

Aquesta Societat suministrará forsa motrís ab ELECTRO-MOTORS als industrials que ho solicitin.

Los Motors de corrent continua á la vegada que extraordinarias condicions d' economonía en lo *cost de compra y consum*, reuneixen las de *marxa silenciosa*, gran llimpiesa, espay reduhit y facilíssim maneig, ventatjas difícils d' obtenir ab altres sistemas. Tenen marxa senzillament variable y ab un simple moviment de palanca se regulan y cambian à voluntat, las velocitats mínima á máxima.

Los gastos d' oli pera son engrassament y sos desgasts, son tan insignificants, que poden en realitat considerarse com nuls.

En aquestas oficinas se facilitarán cuanta classe de datos sían necessaris.

Reus 9 Juny 1899.—Per la *Electra Reusense*, LO DIRECTOR.

RECORT ETERN

Pera 'l dia 2 de Novembre próxim, se venen

LAPIDAS MORTUORIAS

de marbre, de varias classes y colors, ab un

50 PER 100 DE REBAIXA

y 's gràban las inscripcions de las mateixas, en mate, relleu, dauradas, etc., etc., á meytat de preu. Gratis la colocacio en lo cementiri.

Taller de marbres de E. VILA

LLOVERA, 23.—REUS.—LLOVERA, 23.

NO CONFONDRES

Gran varietat en ximeneas, lavabos, fonts; picas de marbre á preus molt reduhits.

Licor de fibrina y carn líquida RICHARD

Lo millor tónich-reconstituyent conegut, indicadíssim contra 'l raquitisme, escrófula, tuberculosis, convalecencias y en totas las malaltías caracterisadas per lo sello de la debilitat y que requereixen un bon aliment sens embargar l' estómach. Se ven en totas las farmacias.

Secció doctrinal

Lo monstre unitari

Ens diuhen de Madrid que 's treballa de ferm pera fer 40 milions d' economías. Ab ellas sembla que 's busca portar la pau als esperits y assegurar al Estat uns quants anys més de vida.

Aqueixas economías no 's farán efectivas més que en lo paper. No representan sino un escamoteig de la voluntat dels pobles, quin afany de reconstitució es massa sentimental pera que no siga possible enganyarlos. No denotan en lo Govern sino 'l desitj de guanyar temps ab paliatius retórichs pera 'ls mals d' Espanya y ab expedients dilatoris pera 'ls problemas reconstituyents que tothom porta plantejats, concreta ó vagament, dins de la conciencia.

Per més desditxas, si ayta's economías resultessin efectivas, encara serían no ja migradas, sino estérils. L' Hisenda pública tè dos mals crónichs: lo Deute flotant y 'l déficit. Sols lo déficit es superior als 40 milions que ara 'ns trompetejan en Villaverde y 'ls seus acólits. Y aixís, fins en una normalitat que no tením, fora impossible la vida social en condicions sanas, superant los gastos á la recaudació positiva.

No son prous 40, com no 'n son 100 milions d' economías. Es cert que es de necessitat imprescindible castigar los gastos del Estat pera reduhirlos à la modesta posició social del país. Pero no es menys necessaria una reconstitució económica y un cambi compiert de medis y procediments financiers.

Es precís esser fins avaro en los gastos improductius, pródich én los que milloran lo treball, la inteligencia, los interessos permanents de la vida. Es precís que l' Hisenda sigui un regulador de serveys públichs y socials, deixant de ser un restaurant de burócatas. Los centres administratius gastan en rahó inversa de la seva utilitat, y es precís que gastin en lo successiu en rahó directa, si hem de veure l' horitzó despejat y somrient.

Peró com no 's modifiquin també radicalment los procediments, no la veurém la reorganisació financiera y económica. Han sigut sempre deplorables y funestos los procediments unitaris. Han portat sempre un sagell de inflexibilitat y tiranía. Han deixat sempre un rastre de vicis y vergonyas. Atravessats en lo camí de la activitat social, han sigut causa de defalliments y han fet débil y malalta la voluntat del poble.

L' Estat unitari es un verdader monstre. Un monstre famolench que 's complau en devorar los organismes que l' integran. Uns monstre dilapidador dels cabdals del públich, sacrificantlos á rutinas antropomorfas, á ideals d' uniformitat impropis de l' edat viril del home, y á clientelas recullidas pel vent de la ambició y l' egoisme en las massas socials fracassadas y mortas pera l' emulació y 'l treball. Un monstre ab pretensions y facultats pera fixarse en tot y ferho tot sense fonament intelectual y sense fer res á l' hora y bé.

¿Cóm contentarsen ab un regateix de xavos ab lo monstre? Mentres visqui, dovorará las regions y mulas sevas rutinas y manyas, alimentará ab nostra sanch las sevas clientelas, y la seva administració será tant dolenta y dilatoria com cara. Mentres visqui, hi haurá déficit y deute flotant.

Ni 40 ni 100 milions d' economías ni 'l millorarían ni 'l matarían. Per aixó no son prou aquets estalvis. Per aixó 'l dilema está posat entre 'l monstre unitari y nosaltres: ó ell ó nosaltres hem de morir.

No ens enganyém: aquesta es la veritat; aquet lo gran problema.

J. LLUHÍ RISSECH.

L' «Orfeó Catalá» á Vilanova

Conforme estava anunciat, lo passat diumenge, á quarts de vuyt del matí, arribá á aquesta vila lo renombrat «Orfeó Catalá, compost de 180 coristas de las tres seccions de senyoretas, homes y noys, dirigit per son inteligent mestre D. Lluís Millet.

Una numerosíssima concurrencia, perteneixent á las tres classes socials, assistí á la estació del ferrocarril pera rebre als orfeonistas, los quals foren saludats ab forts picaments de mans y entusiastas aclamacions de ¡Visca Catalunya! y ¡Visca l' «Orfeó Catalá»!

Al sortir de la estació se detingueren breus moments pera passar á visitar la Biblioteca-Museu-Balaguer, de la que 'n sortiren vivament impresionats y sentir no poguer disposar de més temps pera seguir ab la detenció que 's mereix las dependencias del expressat Museu-Biblioteca.

Posada de nou en marxa la comitiva, seguiren per las ramblas de Ventosa y Principal, fent alto á la plassa de la Casa de la Vila, hont entonaren ab molta precisió y fermesa los inspirats y patriótichs himnes «Lo cant de la Senyera» y «Los Segadors», que foren escoltats ab relligiós silenci per la nombrosa multitut que invadía per complert aquella espayosa plassa, y essent rebuts al terminar ab espontanis y calurosos aplausos y crits de ¡Visca Catalunya! y ¡Visca l' «Orfeò»!

A las deu, feren cap los orfeonístas á la Iglesia parroquial de Sant Antoni, ahont se celebraren los Divins Oficis, en los que no va faltarhi la Corporació Municipal.

Lo temple estavâ plé de gom à gom, no quedant ni puesto pera colocarhi una cadira. L' altar major adornat com en las grans festas, y la iluminació espléndida. La Missa de Palestrina, dirigida pel mestre Millet, fou molt ben interpretada per los orfeonistas, sobressurtint lo «Credo», lo «Sanctus» y 'l final de dita Missa, quals notas respiran tota la magestat del cant sacre, y que deixaren emocionats al aymants del verdader art.

Sortint de la Iglesia, anaren á colocar la «Senyera»

en lo balcó principal de la Casa de la Vila, essent acompanyats per un públich numerós.

A las quatre de la tarde, va comensar l' anunciat concert vocal en l' espayós y elegant «Teatre Apolo», qual saló d' espectacles estava engalanat ab profusió de flors y ramatje, banderas y escuts.

Avans de comensar tan important acte, ja estavan los palcos, butacas y galerias materialment ocupats per distingida y numerosa concurrencia que frisava per sentir de nou als aplaudits orfeonistas.

Per fi 's doná comens á la primera part del programa ab «Lo cant de la Senyera», del mestre Millet; «Lo Rossinyol», de Mas y Serracant, cansó popular cantada per las tres seccions (senyoretas, homes y noys) y solo per la senyoreta Fenosa; «La filla del Marxant» y «La Pastoreta», de Vives, per la secció d' homes; «Lo cant dels aucells», de Millet, per la secció d' homes y solo per la professora de cant del «Orfeó» Na Emerenciana Webrle, y «La Brema», de Clavé, per la secció d' homes.

Totas aquestas cansons foren estrepitosament aplaudidas, fent especial menció de «Lo Rossinyol» en que la senyoreta Fenosa 's vegé obligada á repetir á instancias del públich, essent obsequiada, al terminar, ab un bonich ramell de flors naturals.

Al objecte d' acallar los aplausos que 'l públich tributá al «Orfeó», aquest va cantar la «Cansó dels noys», que fou també rebuda ab calurosos aplaudiments.

La segona part del programa 's componía de música relligiosa del sigle XVI: «Caligaverunt oculi mei», (responsori), del mestre Victoria, «Improperis» y «Credo» de la Missa del Papa Marcelo», del mestre Palestrina, cantat per las tres seccions. ¡Quina tempestat d' aplausos estallá al finalisar lo «Credo», y quin entussiasme més gran produhí als espectadors! Lo mestre Millet, en justa recompensa al auditori, nos feu sentir lo «Sanctus» de la propia Missa, que foren escoltats ab moltíssima atenció, essent novament ovacionat ab delirant entussiasme.

La tercera part se componia de las pessas següents: «De bon matí», del inmortal Clavé, per la secció d' homes; «Hivernenca», de Noguera, per las tres seccions; «La Verge bressant», de Céssar Frank, per la secció de senyoretas y acompanyada al armonium pel sub-director del «Orfeó», En Joseph M.ª Comella; «¡Oh, quin bon ecol», de Roland de Lassus, «Aucellada», de Jannequin y «Los Segadors», de Millet, per las tres seccions.

D' aquestas cansons, las que tingueren millor éxit, foren «La Verge bressant», que 'l públich demaná ab insistencia la repetició de la mateixa; «¡Oh, quin bon ecol» y «Aucellada», que agraderen moltíssim per la naturalitat y senzillesa que enclouhen, y, finalment, lo patriótich y conmovedor himne «Los Segadors», en que l' auditori, aixecantse y descubrintse en senyal de [illegible] en calorosos aplausos y crits de ¡Visá entonar altre vegada l' expressat himne, lo qual fou interromput ab forts picaments de mans y aclamacions de ¡Visca 'l mestre Millet! y ¡Visca Vilanova! Acte seguit quedá alfombrat l' escenari de rams de flors y coronas de llorer que 'l públich dedicá com tribut d' admiració y apreci als aplaudits orfeonistas.

L' entussiasme que regná fou gran, indescriptible, com pocas vegadas s' ha vist á Vilanova; las senyoras feyan volejar los mocadors y 'ls cantors agitavan las típicas barretinas.

Cal anyadir, com á nota culminant, que fins lo *nostre* Diputat á Corts D. Joan Ferrer y Vidal,—que ocupava junt ab sa familia un dels palcos de preferencia,—aplaudí frenéticament, ab tot y haver dit á las Corts que á casa seva SALVO RARAS EXCEPCIONES SE HABLABA EN CATALÁN, quals paraulas causaren profón disgust á tot los catalans de bon cor.

De lo qual podém deduhir que la vinguda del «Orfeó Catalá» á Vilanova, á més de despertar al poble que dormía 'l somni de la indiferencia, ha lograt alcansar novas y brillants conquistas en pró de nostra ben aymada Catalunya.

En lo tren que surt d' aquesta vila á las nou del vespre, marxaren los expedicionaris orfeonistas cap á Barcelona, essent acompanyats fins á la estació per una multitut que no acabava may d' aclamarlos y aplaudirlos.

En varias finestras dels vagons del tren, s' hi veyan brillants fochs de bengala que 'ls orfeonistas encengueren al posars aquell en marxa, al ensemps que 's despedían de Vilanova al enérgich cant de «Los Segadors».

Rebin los organisadors de tan simpática festa nostra mes coral enhorabona, en tant alentém al «Orfeó Catalá» á que continuhi travallant sense treva, que la fructífera llevor que arreu deixan sembrada, recullirá en no llunyá dia sos més preuhats fruyts.

Lo Corresponsal.

25 Setembre 1899.

La cuestió del Transwaal

La guerra proxima

Com hem dit diferentas vegadas en nostres columnas, tot fa creure que dintre poch comensarán las hostilitats entre Inglaterra y la petita republica sud-africana.

De perfecte acort ab lo seu president *Mr.* Kruger, los boers se disposan á defensar la seva independencia amenassada, com fa pochs anys, per l' ambició d' Inglaterra. La lluyta que 's prepara, resulta més interessant perque sembla segur que un altre petit Estat, lo d' Orange, al posarse coratjosa y generosament al costat dels seus vehins del Transwaal, com han dit los nostres telégramas d' aqueixos dias, sembla designat també á ser víctima de la omnipotencia británica, que no deixará perdre aquesta ocasió per ferse mestressa enterament de tots los territoris sud-africans, richs en desmesía per tenir en lo sub-sol inagotables tresors d' or y diamants.

Lo vehinat del Transwaal ab las possessions portuguesas de la badía de Delagoa y las facilitats que poden trobar los inglesos per invadir la república transwaliana per la frontera de las esmentadas possessions deuhen ser, com diu un periódich, abjecte d' atenció per part d' Espanya en los moments actuals.

L' exércit

L' exércit permanent del Transwaal, pot dirse que no existeix, perque 's compón únicament d' un cos d' artillería de 29 oficials, 83 sub-oficials y 288 homes, y un cós de telégrafos d' un oficial y quinze homes. Pero en cas de guerra, tots los ciutadans capessos d' empunyar las armas, de 16 anys á 60, y tots los indígenas aptes para prestar serveys, son cridats á la defensa del país. Segons un dels darrers censos, lo número d' homes obligats á servir era de 26.299. Las darreras noticias del Transwaal diuhen que avuy aquets homes ja están armats y disposats á entrar en campanya.

Estacions enotécnicas

CETTE

Tením d' advertir als importodors espanyols que ha caygut resolució definitiva sobre las expedicions de such de rahím concentradas y alcoholisadas detingudas per la Administració francesa en los mesos de Juny y Juliol.

Lo gobern francés ha ordenat que 'ls suchs concentrats fins á 21 graus Beaumé paguin 37 franchs per cada 100 kilos (régim de confituras) y además los drets de tota l' escala alcohólica á rahó de 70 centaus per grau. Si 'ls suchs passan dels 21 graus Beaumé, se 'ls aplicarán drets dobles, així es, 74 franchs per 100 kilos (régim de xarops) y además los drets d' alcohol que sian del cas.

Com se comprén, aquets drets son del tot prohibitius, tot lo que advertím á las casas que 's dedicavan á aquest negoci á fi de evitárloshi perjudicis.

La cullita á Fransa, en general, ha sigut bona.

Los vins vells tenen tendencia á baixar de preu. Lo negoci está paralisat.

Preus del ulat per 100 kilos:

París 19 franchs; Lyó 18; Burdeus 18; Brusselas 16'25; Viena 18'10; Berlín 19'45; Londres 17'60; Liverpool 16; Nova York 14'49; Xicago 13'55; Marsella (entrepot) Tuzelle, Bel Abbés 22'75; Bone 21'50; Oran Colon 22; Ghirka, Nicolaieff 17'75; Marianopoli 17; Berdiansk 15'50; Odessa 17'50; Azoff 17; Alexandroff 17'75; Azima Nicoleieff 17'50; Odessa 17'75; Azoff Danubi 16'50; Rud Winter núm. 2 17'25; Tangarock Duro Túnez-Argelia 22'25; Tangarock 18; Bombaygroch 17'50; Bombay-roig 18; Baltchick 17'75.

Notas de viatje

Lo principi de la regeneració

May per may havía tingut la ocasió de fer un viatje de company ab un primer espasa, jo que ab los trens y tota classe de diligencias y estich bastant familiarisat.

M' ha tocat ara aquesta sort y m' ha tocat precisament á l' endemá [d' haverhi hagut *corridas* de bous á Barcelona, Tarragona y Madrid.

Inútil es dir si l' *Alvaradito* que era lo meu company de viatje llegiría ab gust lo *Ciero* ab son accent de valenciá-andalús. A cada coma un sospir, á cada párrafo un sermó, á cada bou una exclamació de compassió ó d' odi, donchs per lo vist los toreros s' assemblan ab los cómichs y son uns iguals ab los músichs.

Una senyoreta que venía á nostre departament, contemplava embovada la cua del torero, mentres éll vergonyosament, cosa extranya én aquest personal, se la mirava igual que á un bou fugit ó parat que no respon al drap.

Acabada la lectura respirá ab tota forsa, se mirá fit á fit á la noya y esclamá: «si señores donde no hay sangre ni arte es que todo está podrido: y á mi que me dicen que los toros me cojen por estar demasiado gordo.» «Y Velazco»?

Te rahó l' *Alvaradito* ahont no hi ha sanch ni art es que tot está podrit.

Per aixó Espanya que es l' Estat torero per excelencia, se manté tan sá, després de las sotragadas de las guerras colonials.

Ay de las nacionalitats que constituheixen aquest Estat, ay de las Bascongadas, Navarra, Galicia, Aragó, Valencia y Catalunya, que no fós la «festa nacional», que enardeix los ánims y desperta l' esperit, que á horas d' are serían totas lo que digué en Chamberlain, nacions mortas que s' haurían de repartir entre las vivas.

Vingan donchs bous y toreros; fora las escolas de tota mena d' ensenyansa.

N' hi há que pera regenerarse volen la instrucció: ¡infelissos!

Espanya no més pot salvarse desenrotllant los seus instints de salvatjisme.

X.

CRÓNICA

Observacions Meteorológicas

del dia 27 de Setembre de 1899

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'observació	Barómetre aneroide	Grau d'humitat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Observ. particular
9 m.	755	82	'	4'2	Ras	
3 t.	755	80				

Horas d'observació	TEMPERATURAS Máxima	Mínim.	Ter. tip.	VENTS direcci.	NUVOLS classe	can.
9 m.	Sol. 41	14	23	S.	Cumul	0'3
3 t.	Sombra 29		26	S.		0'4

Lo valent company nostre *La Renaixensa* de Barcelona, que tants anys fá vé defensant las ideas regionalistas, ha sigut blanch de la lley castellana per un escrit publicat en son número 7.938, corresponent al dimars.

Si be sentím en extrém que nostre benvolgut cofrare hagi de sufrir las molestias que sol ocasionar una denuncia, donat lo modo de ser dels tribunals centralistas, per altra part com á bons companys, tením la satisfacció que dona un acte benemérit que enlayra á quí, com *La Renaixensa*, se 'n fá mereixedor.

Totas quantas arbitrarietats se cometin no han de destruhir nostras arreladíssimas conviccions, perque nostra causa es justa, y avans que atemorisar aixícom creuhen los de Madrid—á qui tan preuhadas ideas propaga, no farán sino fer creixer lo nombre de nostres partidaris, que ho son ja tots los bons catalans y, ab actes arbitraris comesos contra nosaltres, será com se convertirán tots los demés.

Rebi ab tal motiu, nostre estimat cofrare, lo ver testimoni de nostra ardenta simpatía.

—

Altre cop, després d' apareixer casi tota la tarde la cel ennuvolat, caygué ahir á la nit un petit ruixat acompanyat de llamps y trons que arribá tot just á humitejar la pols de nostres carrers.

—

Per no haverse reunit suficient número de senyors regidors, no pogué nostre Exm. Ajuntament celebrar ahir nit sessió de primera convocatoria.

—

Se 'ns suplica la inserció del següent suelto:

«Havent acordat varis admiradors de l' eminent novelista francés, D. Emili Zola, patentisarli llurs simpatías per la campanya en favor de la revisió del célebre procés «Dreyfus»; invitan á cuántas personas participin de llurs sentiments, á una reunió que tindrá lloch lo vinent dissapte á dos quarts de deu de la nit, en lo local del «Círculo Republicano Histórico, carrer de Sant Salvador, núm. 12, al objecte de donar forma á dit acort y portarlo seguidament á la práctica.»

—

Pera posarlas en escena lo próxim diumenge per la nit, la secció dramática del «Círcol Artístich Catalá» te en ensaig tres de las més aplaudidas y xistosas pessas del teatre catalá.

—

Ahir cumplí lo IX aniversari de la mort del que fou inolvidable alcalde de Barcelona, don Francisco de P. Rius y Taulet.

—

Diumenge vinent en lo poble de Bordils (Girona) tindrá lloch un aplech de propaganda catalanista, en lo qual hi pendrán part diferents oradors de Girona y Barcelona. Hi assistirá també representació de la Unió Catalanista». Dit aplech promet esser molt concorregut, puig es molta la gent que 's promet assistirhi dels pobles de la rodalía.

—

Un home que travallaba ahir en la descarga de carbó del moll de Tarragona tingué la desgracia de que li caygués demunt una regular cantitat d' aquest, produhintse lesions d' alguna importancia en varias parts del cos.

Per sos companys de trevall fou conduhit en un carro á son domicili.

—

En la vila d' Arbós l' Ajuntament ha acordat substituhir las bandas que com insignia del carrech portavan los regidors, y que com es sapigut foren instituhidas per Felip, V per l' escut de la població montat sobre una cinta dels colors nacionals de Catalunya.

—

Lo próxim diumenge se posará en escena en lo teatre de la societat «El Alba» las xistosas comedias catalanas «A la prevenció» y «Lo cuarto dels mals endresos» abduas en un acte.

—

Las noticias publicadas aquets dias aprop de las proposicions de una Companyía extrangera pera l' arrendo del servey telegráfich d' Espanya, ha produhit alguna alarma en lo cos de Telégrafos.

L' alarma ha arribat á coneixement del Gobern y aquest s' ha apresurat á negar que hagi merescut acullida dit progecte.

Lo subsecretari de Gobernació ha declarat que 'l Gobern no ha pensat en arrendar lo servey de comunicacions que, per sa gran importancia, está en totas las nacions á cárrech del Estat.

—

Un periódich de Saragosa va fer públich lo rumor d' haverse celebrat á dita capital una reunió carlista.

Lo gobernador civil de Saragosa desmenteix en absolut lo fonament de aquell rúmor.

—

Durant lo vinent Octubre celebrarán la festa major las següents poblacions de Catalunya:

Dia 1, Molins de Rey; 2, Cebellá del Comtat y Pobla de Lillet; 2 y 3, La Bansa; 3, Hostafranchs; 3, 10 y 11, Caldas de Montbuy, Las Corts de Sarriá y Tuxent; 19 y 20, Avinyonet; 21 y 22, Alcover y Milá; 24, 25 y 26, Banyolas; 29 y següents Girona.

En lo mateix mes celebrarán la fira anyal las poblacions següents;

Dia 3, Cubells y Liessuy, 8, Viella 9, Llers; 10, Pobleta de Vellvehí, 11, Balivert; 15 Esterri de Aneo, Vendrell, Ripoll y Camprodón; 18, Verdú, Figueras, Hostalrich, Vilafranca y Olot; 19, Ulldecona; 20, Bosast; 22, Tirvia; 26, Mora la Nova; 27, Vellvís y Andorra; 28, Peretallada. Planés, Vilafranca y Pons; 29, Turbià y Girona; 30, Sant Hipólit de Voltregá, Caldas de Montbuy. segon dissapte, Marata, quart diumenge; Palafrugell, tercer diumenge. Pontmajor, primer diumenge, Altafulla, últim diumenge; Brafim y La Selva, últim diumenge; Valls, diumenge després del 21, y Cardona últim diumenge.

—

L' Alcalde de Barcelona acompanyat d' alguns regidors, anirá á esperar als doctors Ferrán, Gran y Viñas que retornan d' Oporto, pera demostrar la satisfacció del Municipi pel zel que han desplegat en la seva missió.

—

Llegim en un diari que 'l gobernador civil de Barcelona ha suspés d' empleo y sou per vuyt dias al inspector senyor Broncano, que assistí á la inauguració del centre de Sans «Los Segadors». L' acte que de dita sessió aixecá l' esmentat inspector ha sigut entregada als tribunals pera que resolguin lo que procedeixi.

—

S' ha publicat impresa en una fullá solta la vigoresa poesía «Lo Crist del Consistori», d' en Jaume Boleix y Canela, premiada en lo Certamen literari d' Olot, y quina lectura en lo solemne acte del repartiment de premis tan va contrariar al Gobernador de Girona.

—

La «Gaceta» publica una Real ordre per la que 's prorroga fins lo dia 21 d' Octubre lo plasso pera la redempció á metálich del servey militar.

—

Llegim en *El Mercantil Valenciano* d' ans d' ahir:

«Mal va la recaudació del primer trimestre de contribució á Valencia.

Segons nostras noticias, la inmensa majoría dels comerciants é industrials agremiats no han pagat.

Entre 'ls que s' han apressurat á satisfer sas cuotas, figuran, com diguerem ans d' ahir, dos empresas: la del gas Lebón y la Valenciana de Tranvías».

—

Lo recaudat ahir en la Administració de Consums d' aquesta ciutat per diferentas especies, puja á pessetas 856'21.

Secció oficial

Circol Artistich Catalá

Responent al objecte del per qué ha sigut fundada aquesta Societat, y en cumpliment de lo que preceptúan sos Estatuts, se posa en coneixement dels senyors socis que molt en breu, y sens perjudici de posarne alguna *més*, quedarán obertas las classes d' instrucció, solfeig y dibuix lineal, de figura, d' adorno y modelat al «barro», á quin efecte s' está procedint al arreglo de las dependencias en que deurán quedar instaladas.

Tots los senyors socis tenen dret á matricularse á qualsevol de ditas classes, donant previ avís á la Consergería pera la consegüent inscripció, sense cap classe de dispendi per sa part.

Reus 26 Septembre 1899.—Lo Secretari, Joseph Sans.

—

Registre civil

del dia 26 de Septembre 1899

Naixements

Mercé Prats Salvat, de Miquel y Elvira.—Joseph Friol Llevat Balada, de Joseph y Antonia.—Rafel Vidal Ciuró, de Rafel y Carme.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

Eduart Roig Prats, 2 anys, S. Lluís 36.—María Cubells Juanpere, 25 anys, Plassa de la Sanch 3.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Wenceslao.

Sant de demá.—La Dedicació de Sant Miquel Arcángel.

Secció comercial

MOVIMENT DEL PORT DE TARRAGONA

Entradas del dia 26

De Barcelona y Palamós en 6 ds. l. Pepita, de 22 ts., ab sebas, consignat á D. Joan Mallol.

De Londres y esc. en 16 ds., v. Rivers, de 500 toneladas, ab tránzit consignat als Srs. Mac-Andrews y Companyía.

De Liverpool y esc. en 25 dias, de 650 ts.. ab barrils de sosa caustica y botas buydas. consignat als Srs. Mac-Andrews y C.ª

De Málaga y esc. en 6 ds. v. Játiva, de 692 ts., ab bultos de pansas y figas y bocoys d' alcohol, consignat à D. Anton Mas.

Despatxadas

Pera Génova y esc. v. Játiva, ab efectes.

Pera Barcelona pol. gol. Borigue, ab tránzit.

—

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

Cotisació á Barcelona á las 4 de la tarde del día d' ahir.

Interior	65'31	Cubas del 86	73'43
Orenses	13'	Cubas del 90	61'43
S. Juan	'	Aduanas	95'50
Norts	53'56	Ob. 5 0[0 Almansa	88'37
Fransas	46'90	Id. 3 0[0 Fransa	44'12
Filipinas	77'37		
PARIS			
Exterior	62'	Norts	'
GIROS			
París	23'35	Londres	31'17

Se reben órdres pera operacions de Bolsa. Compra y venta al contat de tota classe de valors cotisables de Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas d' or de tots los paissos.

—

J. Marsans Rof

Representant en Reus: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA AGNA, 26. (*Teléfono núm. 21*)

Cotisació á Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	65'30	Aduanas	95'62
Exterior	'	Norts	53'55
Amortisable	'	Fransas	46'90
Cubas 1896	73 50	Orenses	13'
Cubas 1890	61 37	Obs. 6 0[0 Fransa	86'50
Filipinas	77'37	Id. 6 0[0 »	44'
Exterior París	62'05	Id. 3 0[0 »	'
GIROS			
París	23'35	Londres	31'17

Ordres de Bolsa pera Barcelona Madrid y París.—Compra y venda al comptat de tota classe de valors.—Descompte de cupons.—Compra de monedas d' or y bitllets de tots los paissos.—Giros sobre Barcelona y Madrid.

Anuncis particulars

CLASSES DE MÚSICA

TEORIA Y PRACTICA MODERNA

DE

SOLFEIG, PIANO Y CANT

A DOMICILI Y EN SA CASA PER LO PROFESSOR

DON ESTANISLAO MATEU

Arrabal Santa Anna, 64, Entressol.

Curs especial pera senyoretas

CURRAS per vendre.

Informará Joán Mestres, picapedré.

San Pancrás, 18.

APRENENT REPARTIDOR

Se necessita un en la Imprempta d' aquest diari.

LLET PURA DE VACA

VACAS SUSSAS

Hort de Pau Abelló

Se ven al carrer primer del Roser núm. 4.

COLEGI DE D.ª MAGDALENA MARTORELL

baix l' advocació de la

Inmaculada Concepció de Maria

Lo 15 del present mes quedarán obertas las classes corresponents á l' Instrucció primaria, elemental y superior, aixís com las referents á l' ensenyansa de tota classe de labors y la de cosit de roba blanca. Hi haurá també classes de Música, Dibuix y Francés.

Ditas ensenyansas estarán regentadas per la professora superior D.ª Angelá Maleras.

ESCORIAS THOMAS.—Véqis l' anunci de la quarta plana. Dirigirse á casa Gambús, carrer de Vilá, (Bou) 12.

Colegi de senyoretas

DIRIGIT PER

D.ª MARÍA CORTINA

Mestra Superior, baix la advocació de

Nostra Senyora de Misericordia

Lo dia primer d' Octubre s' obrirá aquest nou centre d' educació y ensenyansa, organisat conforme exigeixen las modernas teorías educativas, en lo que 's podrán estudiar ademés de las materias que comprén la Instrucció primaria, las especials de tall y confecció de roba blanca, bordat, música, dibuix y francés comptant ab lo Professorat necessari pera la bona marxa de ditas ensenyansas.

Arrabal Santa Agna, núm. 45, segon pís

Telégramas

Madrid 27.

Assegura 'l gobern que per ara no se suspendrán las garantías constitucionals á Catalunya, puig no han ocorregut successos graves en aqueixa regió que justifiquin tal mida.

A aquest propósit dinhen los ministerials que á Catalunya sols hi ha autonomistas, essent aixís que á Viscaya, ahont s' ha procedit d' altra manera abundan los elements separatistas.

En prova d' aixó afegeix que á Viscaya, avans de suspendres las garantías las autoritats eran tractadas ab menyspreu, fins lo punt d' esser calificadas de «cónsuls d' Espanya en la regió Basca».

Lo moviment que s' observa á Catalunya, segons lo gobern, presenta un altre aspecte; es exclusivament autonomista.

De tots modos si l' estat de cosas exigís la adopció de midas enérgicas, lo gobern acudiría á ellas comptant ab lo beneplácit de tots los ministres.

—A Gijón ha produhit molt mal efecte la ordre del gobernador probibint la manifestació per la supressió del servey telegráfich permanent.

—Un despaig oficial de Oporto diu que al hospital de Sant Antoni existeixen quatre cassos en observació.

En lo Bonfin hi ha dotze apestats, tres d' ells graves. Ahir hi hagué una defunció.

—«El Imparcial» diu que l' acte realisat lo diumenge al palau de Buenavista sembla será motiu pera que las Cambras de Comers protestin contra la resistencia á fer economías.

—Se comenta entre 'ls lleonesos que Polavieja no visités lo quartel de León passant per devant del edifici, y que l' Ajuntament gastés més de mil pessetas pera obsequiar al general.

—La «Gaceta» d' avuy publica 'l decret sobre reforma del servey telegráfich. Comensará lo dia 15 d' Octubre.

—La Comissió executiva del comers é industria de Almería protesta contra 'ls abusos que comet l' alcalde d' aquella població y demana l' ajuda á la prempsa.

—Un corresponsal del extranjer ha tingut ocasió de parlar ab lo Sr. Dato. Creu aquest que las economías que s' introduhirán en los pressupostos serán á lo més de 30 milions.

Los departaments de Guerra y Marina serán lo menos perjudicats, puig las economías dimanaran en los ministeris restants.

—Los demócratas de Gijón han dirigit un missatje á Emili Zola.

París, 27.

En l' últim Consell de ministres ha sigut nombrat comandant en quefe de la escuadra del Nort l' almiráll Menard.

—Lo president de la República, contestant á la felicitació dels consellers generals, ha dit que la Exposició no pot portarse á cap sino regnant la pau interior. Ha afegit M. Loubet que espera que las corporacions elegidas per lo sufragi farán acabar las deplorables disputas que s' han suscitat, perque 'l patriotisme exigeix la unió pera assegurar la grandesa de Fransa.

—Telegrafian de Calcuta que en la última tormenta moriren 340 personas. Los danys materials son grandiosos.

—De Moscou telegrafian que á Noworososki s' inicià un incendi en un magatzém de drogas, produhintse una formidable explossió que llensá una pluja de runas sobre la multitut que presenciava los travalls d' extinció del foch. Resultaren 26 ferits graves y morts més leves.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

Servey dels trens de viatjers

De Mora á Reus

SORTIDA		ARRIBADA
4'19 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	7'54 m.
5'45 m.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe	7'01 m.
8'41 m.	tren mercancías cotxes de 2.ª y 3.ª classe	12'31 t.
12'02 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe	1'53 t.
5'23 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	8'48 n.

De Reus á Mora

SORTDA		ARRIBADA
7'01 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	9'49 m.
1'26 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe	3'14 t.
3'28 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	6'29 t.
7'03 n.	tren de id. ab cotxes 2.ª y 3.ª classe	10'06 n.
9'23 n.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe........	10'31 n.

De Reus á Barcelona

SORTIDA		ARRIBADA	
4,43 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe (1)	8'22 m.	Línea Vilanova
4'43 m.	» » » » » »	9'41 m.	» Vilafranca
7'09 m.	tren exprés ab cotxes de primera classe........	9'21 m.	
1'01 t.	tren de mercancías ab cotxes 2.ª y 3.ª classe	7'34 n.	
1'59 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª clase.....	5'08 t.	
6'35 t.	tren mixto ab cotxes de 2.ª classe (2).	10'13 n.	

De Barcelona á Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
5'25 m.	tren mixto ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe (3)	10'17 m.	Línea Vilafranca
9'51 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe	1'01 t.	
11'15 m.	tren mercancías ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe	6'35 t.	
1'55 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe	5'31 t.	
7'02 t.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe:	9'15 n.	

Reus 1 de Juliol de 1899.

(1) Trasbort á Sant Vicens.
(2) Idem á Roda y Sant Vicens.
(3) Idem á Sant Vicens y Roda.

Ferrocarril económich de Reus á Salou

Servey de trens que regirá desde primer de Septembre de de 1899.

Sortidas de Reus.—4'10, 5'45, 9'00 matí, 12'35, 2'32, 3'56, 5'20 y 6'44 tarde.

Sortidas de Salou.—4'56, 7'21 y 10'49 matí, tarde 1'45, 3'15, 4'30, 6'03 y 7'25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Reus 28 d' Agost de 1899.

Publicacions regionalistas que 's reben en aquesta Redacció.

«La Renaixensa», diari de Catalunya, «La veu de Catalunya», diari de Catalunya», «La Nació Catalana», Quinzenal de Catalunya, «L'Art del Pagés», quinzenari, «L' Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L' Olotí», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadés.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellense», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbao (Bizcaya).—«El Eco del Guadalope», setmanari de Alcañiz (Aragó).

Llibre important

CARTILLA RÚSTICA

PREUS DELS PLANTADORS

DE

Vinyas Americanas

Aquest llibre, conforme lo seu nom indica, es de gran interés actualment á tots los pagesos y propietaris de vinyas, tota vegada que en éll á més de donarse compte dels importants temas que foren objecte de discussió en lo congrés que se cel brá en Sant Sadurní de Noya, s' hi troban esplicadas ab claretat totas aquellas operacions y cuydados que indispensablement requereix lo cultiu del nou cep americá, entre altres: **multiplicació y plantació de la nova vinya; empelt; poda, y alseda dels ceps y manera de cuydarlos; verdader modo de espampolar y de abonar y femar las vinyas, etc.; etc**; seguit d' altres no menos importants datos molt dignes de tenirse en compte sobre la manera de conduhir la verema, modo d' obtenir bons vins negres, blanchs y rosats, y cuydades de que deuhen ser objecte los cellers; segons instruccions que al objecte donan los mès prácticHs é inteligents viticultors d' Espanya y Fransa; tot ab lo fi d' obtenir lo millor rendiment possible del ví, pera que puga compensar los costosos sacrificis que requereix la plantació de la nova vinya.

Forma aquest llibre un volúm en octau de més de 400 páginas en bon paper y clara impresió, enquadernat á la holandesa y 's ven en aquesta Imprenta, al preu de UNA PESSETA.

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

DE

Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta Imprempta.

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

COMBINADO FOSFATAT

GARANTIZADAS PURAS — ESCORIA PULVERULENTA THOMAS — DE % — PUREZA GARANTIZADA — SOLUBLES AL CITRAT

Lo més económich, lo més eficás, lo mes durader

SALES DE STASSFURT

COM ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC:

baix garantía del Sindicat de ventes de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOB AZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1|2 A 16 0|0 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo

A D. OTTO MEDEM.--VALENCIA